

7.12.2017

EOAK/5186/2017

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Tarkastaja Peter Fagerholm

KUOLEMANTAPAUksesta EI ILMOITETTU LÄHIOMAISELLE

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Tampereen poliisin menettelyä kuolemantapauksesta ilmoittamatta jättämisessä. Hän kertoo alaikäisen poikansa isän kuolleen 9.1.2017. Kantelijan mukaan poliisi ei ilmoittanut kuolemasta hänen pojalleen tai pojan veljelle, vaan he saivat tiedon kuolemasta vasta, kun vainajan asumisyksiköstä oltiin yhteydessä omaisiin kolme viikkoa kuoleman jälkeen.

Kantelija kertoi olleensa yhteydessä poliisiin, missä kerrottiin kyseessä olleen inhimillisestä erehdyksestä. Kantelijan mukaan poliisin menettely aiheutti sen, etteivät omaiset päässeet hyvästelemään vainajaa. Menettely vaikeutti myös kantelijan mukaan suruprosessia.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Sisä-Suomen poliisilaitoksen selvitys ja lausunto.

2.1 Selvitys ja lausunto

Tapahtumapaikalla käyneet vanhemmat konstaapelit A ja B ovat selvityksessään ilmoittaneet kirjanneensa asiasta tutkintailmoituksen. Heidän mukaansa väestötietojärjestelmä ei kuitenkaan toiminut tapahtuma-aikaan, joten he eivät pystyneet selvittämään vainajan omaisia. Heillä oli kuitenkin tieto siitä, että vainajalla oli alaikäinen poika. He kirjasivat jutun tutkintamuistioon tiedon muun muassa siitä, ettei ilmoitusta kuolemantapauksesta voitu tästä syystä tehdä. Heidän mukaansa tutkinnalle jäi kirjauksen takia riittävä käsitys siitä, ettei poliisipartio ollut ilmoittanut kuolemantapauksesta omaisille.

Vararyhmänjohtajana tapahtuma-aikaan toiminut vanhempi rikoskonstaapeli kertoo, että kyseisestä tapauksesta oli jäänyt ilmoitusjäljennös tulostamatta, eikä siitä ollut jätetty mitään tietoa tutkinnan ns. juttulokeroon tai hänelle itselleen taikka silloiselle ryhmänjohtajalle. Tästä johtuen tutkinnalla ei ollut mitään tietoa em. tapauksesta, eikä näin ollen mahdollisuutta hoitaa sitä.

Rikoskomisario toteaa, että poliisilaitoksella on sovittu käytäntö siitä, että poliisipartiot tulostavat kaikki kirjaamansa tutkintaan tulevat ilmoitukset ja laittavat tulosteen aikavastuuvuorossa olevan ryhmän ns. juttulaatikoon, josta vuorossa oleva ryhmänjohtaja saa materiaalin. Mikäli ilmoituksen tulostaminen ei jostain syystä onnistu, partiot toimittavat tiedon tutkintaan esimerkiksi sähköpostitse. Tämä käytäntö on rikoskomisarion mukaan sovittu, koska kirjattujen tutkintailmoitusten määrä on suuri, eikä ryhmänjohtaja ilman tätä käytäntöä pysty aukottomasti seuraamaan yksittäisten ilmoitusten saapumista ja arvioimaan tutkintatoimenpiteiden käynnistämistarvetta.

Rikostorjuntasektorin johtajan, rikosylikomisarion mukaan sektorin ohjausasiakirjoissa ei ole määritelty sitä, kuinka kenttäpartion tulee tiedottaa tutkinnalle kirjoittamistaan ilmoituksista. Ohjausasiakirjoissa on kuitenkin maininta siitä, että poliisipartiot vastaavat tutkintatehtävistä niin kauan, kunnes asia on siirretty tutkintahenkilöstön vastuulle. Käytäntö on kuitenkin vakiintunut sellaiseksi, että tieto on tulosteiden välityksellä tai muutoin hoitunut. Tämän tapauksen jälkeen tehdään rikosylikomisarion mukaan ohjausasiakirjaan muutos, jossa todetaan, ettei pelkkä ilmoituksen kirjaaminen poliisiasiain tietojärjestelmään riitä tutkintavastuun siirtämiseksi.

Rikosylikomisario viittaa Poliisihallituksen ohjeeseen poliisitutkinnasta kuoleman johdosta (2020/2013/4591), jonka mukaan oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen piiriin kuuluvissa tapauksissa poliisin tulee ilmoittaa kuolemasta vainajan lähiomaisille tai muulle hänen läheiselleen, ellei kuolemasta ole jo muulla tavoin ilmoitettu. Tällä kertaa ei kuitenkaan rikosylikomisarion mukaan tieto ole riittävällä tavalla kulkenut poliisin sisällä ja ilmoitusvelvollisuus jäi hoitamatta.

Poliisilaitos pitää moitittavana ja ohjeistuksen vastaisena sitä, että ilmoittaminen lähiomaisille jäi kokonaan tekemättä. Se katsoo, että poliisipartion tulee varmistaa, että tieto ilmoituksesta menee tutkintaan, jotta tutkintatoimet voidaan käynnistää viipymättä seuraavana päivänä. Oleelliseksi seikaksi muodostui poliisilaitoksen mukaan tässä tapauksessa tietokatkos poliisipartiolta tutkintaan. Se toteaa, etteivät poliisipartion poliisimiehet olleet toimineet asianmukaisella tavalla laiminlyötyään varmistaa, että tieto asiasta laaditusta ilmoituksesta ja tapauksesta menee tutkintaan.

3 RATKAISU

3.1 Kannanotto

On selvää, että kuolemantapauksesta olisi tullut ilmoittaa vainajan lähiomaisille ilman aiheetonta viivästystä. Tässä tapauksessa poliisipartio ei ole voinut huolehtia välittömästä ilmoittamisesta, koska tapahtuma-aikana ei ollut mahdollisuuksia selvittää vainajan lähiomaisia väestötietojärjestelmästä tai muulla tavalla luotettavasti. Tapahtuma-aika oli lisäksi ilmoituksen perusteella virka-ajan ulkopuolella, mikä on voinut vaikeuttaa asian selvittämistä.

Totean, että mikäli poliisipartio ei pysty huolehtimaan ilmoittamisesta, ilmoittamisesta tulisi huolehtia viipymättä asian tutkintaan siirtämisen yhteydessä. Tästä syystä tutkinnassa tulisi erityisesti huolehtia muun muassa niistä jutuista, joka edellyttävät lain tai ohjeistuksen mukaan asiasta ilmoittamista esimerkiksi viranomaisille tai asianosaisen lähiomaiselle.

Vanhemmat konstaapelit A ja B ovat käsitykseni mukaan asianmukaisesti laatineet kuolemantapauksesta ilmoituksen. Lisäksi he ovat kirjanneet tiedon jutun tutkintamuistioon siitä, ettei kuolemasta ollut ilmoitettu lähiomaisille. Poliisilaitos on katsonut heidän toimineen laitoksen vakiintuneen käytännön vastaisesti laiminlyödessään varmistaa, että tieto kuolemantapauksesta menee tutkintaan ns. juttulaatikon kautta.

Edellä kerrottu poliisipartion menettely ei yksin olisi kuitenkaan saanut johtaa siihen, että ilmoituksesta ja kuolemantapauksesta ei selvitysten perusteella ollut muualla poliisilaitoksessa mitään tietoa kolmeen viikkoon.

Totean, että poliisiasiain tietojärjestelmä (Patja) mahdollistaa erilaisten tilastojen ja vuorokausiraporttien tulostamisen. Poliisilaitos on 23.11.2017 sähköpostitse ilmoittanut, että vuorokausiraportti on saatavilla myös tutkintaryhmittäin. Vuorokausiraporttiin tutustumisella nyt

puheena olevan tapaus olisi tullut ilmi. Herääkin kysymys, miten poliisilaitoksessa on ylipäänsä huolehdittu mainittujen raporttien käyttämisestä operatiivisessa toiminnassa. Pidän sinänsä tätä poliisilaitoksen mainitsemää ns. juttulokerojärjestelmää perusteltuna. En pidä sitä kuitenkaan riittävänä takeena sille, että kaikki vuorokauden aikana kirjatut rikos- ja muut asiat tulevat käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä. Tämäkin tapaus osoittaa, ettei kyseinen järjestelmä ole aukoton.

Tutkinnanjohtajan ja tutkijan tulee olla tietoisia siitä, mitä juttuja on heidän vastuullaan. Tästä on saatavilla helposti tietoa Patjasta. Yhtä lailla ryhmänjohtajan, joka vastaa vuorokauden aikana tulleiden oman ryhmänsä juttujen jakamisesta, tulisi huolehtia siitä, että kaikki ryhmäänsä kuuluvat Patjaan kirjatut jutut tulevat asianmukaisesti käsitellyiksi. Tämä edellyttää käsitykseni mukaan vuorokausiraporttien käyttämistä sen lisäksi, että juttuja käsitellään poliisilaitoksen kertomalla tavalla.

3.2 Yhteenveto ja lopputulos

Asiassa on menetelty virheellisesti, kun tieto kuolemantapauksesta ei ole saavuttanut vainajan lähiomaisia poliisin kautta. Tiedon saaminen on myös aiheettomasti viivästynyt.

En kuitenkaan katso yksittäisten poliisimiesten menetelleen tavalla, joka antaisi aiheita moittia heitä. Kiinnitän joka tapauksessa vanhempien konstaapelien A:n ja B:n huomiota edellä kohdassa 3.1 todettuun. Ensisijaisesti katson kuitenkin, että poliisilaitoksella on vastuu huolehtia muun muassa ohjeistuksen kautta siitä, että järjestelmä juttujen etenemiselle ja jakamiselle on mahdollisimman aukoton.

Saatankin käsitykseni Sisä-Suomen poliisilaitoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni poliisilaitokselle.

Pyydän samalla Sisä-Suomen poliisilaitosta ilmoittamaan 15.1.2018 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on mahdollisesti ryhtynyt tämän ratkaisun johdosta.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheita.